

Razkritje velikih zločinov

Aretacija v planinski koči

V planinski koči pri Sv. Joštu na Kozjaku sta prijela 8. avgusta zvečer orožnika 40 letnega nevarnega tolovaja Alojzija Grebenška iz Kavč pri Št. Ilju blizu Velenja. Aretirani je presedel v ječi 17 let radi tatvin in ropov. Dne 10. avgusta je bil Grebenšek prepeljan v Celje, kjer je pri zaslišanju na orožniškem poveljstvu izdal svoje že na varno spravljene tovariše. So to trije bratje Ivan, Andrej ter Avgust Žgank ter Pavel Arh, katere so polovili orožniki v Založah pri Polzeli in so jih odvedli v Celje. Od orožnikov zaslišani Grebenšek je zaenkrat priznal vlome v Gotovljah, Št. Andražu pri Velenju in v Dobriši vasi, kjer je izmaknil Marini Razboršekovi nad 8800 din.

Priznanje roparskih umorov in napadov

Po aretaciji Grebenška sta dobila orožnika pri njem pištolo z 10 naboji, poleg tega pa je imel v žepu še 10 patron. Orožje in strelivo sta dokaz, da bi se bil tolovaj branil s strelji, če bi ne bil presenečen.

Temeljita oborožitev aretiranega je bila poveljniku celjske orožniške čete dokaz, da ima pred seboj zločinca, ki ni zmožen samo vlomov, ampak mora imeti na vesti že dalje časa skrivnostne roparske umore in napade, ki so bili zagrešeni v celjski okolici.

Radi spretnega zasliševanja in pod težo dokazov je Grebenšek priznal strašna roparska umora v Šeščah in Medlogu pri Celju. Razbojnik je ubil s tovariši v Šeščah pri Št. Pavlu 70 letnega Franca Ješeta in njegovo 78 letno ženo Julijano. Bil je prepričan, da sta kot Amerikanca bogata. Zelo je bil razočaran, ko je znašal plen po dvojnem umoru le 4000 din.

Za dvojnem roparskim umorom v Šeščah je Grebenšek izpovedal, kako je prišel do Ocvirkove gostilne v Medlogu pri Celju, se priplazil v hišo in ustrelil krčmarja ter njegovo ženo. Ocvirkova je lo-

pov ubil s kroglo, da bi se polastil 8090 din, za katere je vedel, da so v hiši. V resnici pa je dobil le 500 din gotovine, zlato moško uro z verižico, zlato žensko zapestno uro ter zlato ovratno verižico. Po tem umoru je Grebenšek v spremstvu pomagavec pobegnil čez mejo v Nemčijo in se je potikal nekaj časa po Celoveu.

Celjski orožniki so Grebenška peljali po priznanju na mesta obeh označenih groznih roparskih umorov in se prepričali, če odgovarjata priznanji resnici.

Tolovaja so odpeljali tudi v Gorenje pri Smartnem ob Paki. Tam je pokazal, kako je izvršil roparski napad na hišo 75 letne posestnice Žolnirjeve, katero je zamotal v rjuho, pretepel služkinjo ter mladega dekleta, nato pa pobral 4000 din ter zlatnine za 2000 din.

Pri nadaljnjem zaslišavanju je priznal Grebenšek roparski napad na posestnika Martina Tavčarja v Polzeli, s katerim je

imel hudo borbo, preden mu je ukradel šunko ter zginil. Ko je vlomil drugič pri Tavčarju, ga je ta ranil s sekuro.

Dalje je izpovedal, kako je iztisnil v Gotovljah Heleni Onič z grožnjo z revolverjem najprej 120 din, potem pa še 900 din.

V Založah pri Polzeli je vlomil v hišo Frančiške Vašl, streljal ter ukradel 3000 dinarjev.

Na vesti ima tudi v Plešivcu pri Velenju roparski napad na Martina Cigert, katerega je obstrelil z lovsko puško in zahteval od njega denar. V Podkrajju je ustrelil s pištolo v nogo Jakoba Blagotinška in mu je iztrgal denar.

Po aretaciji groznega razbojnika Grebenška in tovarišev si bo oddahnila vsa Savinjska dolina.

Roki pravice predani Grebenšek je bil pekovski vajenec, nato pa je šel k mornarici, kjer je bil do konca leta 1918. Ude-

Ure s spričevali

Na Angleškem se je v zadnjih letih kazalo, da kupujejo ljudje najrajši cenejše ure, stvar, ki je urarji niso gledali s posebnim veseljem. Zato so se sedaj odločili, da bodo v bodoče dajali poednim uram posebna spričevala. Ura, ki dobi pridevek »A 1«, v 24 urah ne sme zaostati ali pa prehitevi pravega časa za več nego 10 sekund. Tovarne bodo dajale v tem pogledu večletno jamstvo. Cene ure, ki bodo označene s »C 5«, bodo lahko prehitevale ali zaostajale dnevno za tri minute — trajnega jamstva pa ne dobe. Industrija upa, da bo na ta način pripravila kupovalce do tega, da bodo v bodoče bolj cenili dražje, toda zanesljivejše ure.

nekaj časa razmišljal o stvari, potem pa je dal poklicati župnika.

Župnik je kmalu prišel. To je bilo njuno prvo srečanje. Oba moža sta si globoko pogledala v oči.

»Gospod župnik,« je začel ravnatelj, »rad bi vas prosil za neko stvar.«

Nato mu je opisal Štefanovo zadevo.

»Jaz sem že govoril z njim,« je odvrnil župnik, »a on trdi, da mu v ničemer ne morem pomagati. Če želite, bom še enkrat poskušal.«

Še istega večera je obiskal Štefana. Ker je v jetnikovih očeh bral nekaj odklonilnega, je ljubeznivo začel:

»Ne bojte se, ne bom vam pridigoval. Če vam je tako ljubše, sploh mislite, da nisem duhovnik in me smatrate za navadnega tovariša. Ako je človek v veliki stiski kakor sedaj vi, mu je ljubo, če ima dobrega prijatelja, ki mu lahko potoži svojo bol. Upam, da me sprejmete za prijatelja.«

Črte na Štefanovem obrazu so se nekoliko omilile.

Duhovnik je nadaljeval:

»Štefan, jaz razumem vašo bol. Izguba matere je največja izguba na tem svetu. Živo se spominjam na tisti čas, ko je moja mati umrla. Moja bol je bila taka ko vaša. Toda čas je celil rane. Tako bo tudi pri vas. Polagoma se boste pomirili in sicer tem prej, čim bolj boste odganjali žalostne misli. Zato vas pa kot prijatelj prosim, lotite se spet z veseljem čitanja,

učenja in dela. To je najboljši zdravnik za take bolezni. Obljubite mi, da se dalje ne boste udajali brezdelnosti!«

Štefan je pogledal v duhovnikove oči. Iz njih je odsevala taka odkritosrčna dobrohotnost in sočutnost, da ni mogel ostati trdovraten.

»Naj bo!« je dejal z ubitim glasom.

Duhovnik je čutil, da jetnikove besede niso popolnoma odkritosrčne, zaradi tega je dejal:

»Štefan, bodite mož! Spomin matere boste najlepše počastili, če boste premagali bol in se posvetili resnemu delu. Opozarjam vas, da na svetu ni nič tako skrito, da ne bi prišlo na dan. Nekega dne se bo tudi vaša nedolžnost izkazala.«

Jetnik je razmišljal o duhovnikovih besedah. — Uvidel je, da mu župnik ne bi mogel priporočiti česa boljšega. S silo je dušil bol in se s prejšnjo vnemo lotil svojega dela.

Čez nekaj tednov je Štefan bil pri učenju in delu že spet med prvimi. Delal se je zadovoljnega in srečnega, toda v resnici se je čutil od dne do dne bolj nesrečnega. Čim več je znal, tem težje je prenašal svojo usodo.

Ravnatelj ga je skrivaj opazoval. Kmalu je opazil, da med njegovim zunanjim vedenjem in notranjostjo ni skladnosti. Ker se mu je fant smilil, mu je hotel pomagati. Spet je poklical župnika.

»Kaj je s Knjicem?« je vprašal brez uvoda. »Veste, da smrtni obsojenci me najbolj zanimajo.